

Dokument s plenarne sjednice

A8-0413/2018

29.11.2018

*

IZVJEŠĆE

o Prijedlogu uredbe Vijeća o uspostavi programa pomoći za razgradnju nuklearnih postrojenja u pogledu nuklearne elektrane Ignalina u Litvi („program Ignalina”) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1369/2013
(COM(2018)0466 – C8-0394/2018 – 2018/0251(NLE))

Odbor za industriju, istraživanje i energetiku

Izvjestiteljica: Rebecca Harms

Oznake postupaka

- * Postupak savjetovanja
- *** Postupak suglasnosti
- ***I Redovni zakonodavni postupak (prvo čitanje)
- ***II Redovni zakonodavni postupak (drugo čitanje)
- ***III Redovni zakonodavni postupak (treće čitanje)

(Navedeni se postupak temelji na pravnoj osnovi predloženoj u nacrtu akta.)

Izmjene nacrta akta

Amandmani Parlamenta u obliku dvaju stupaca

Brisanja su označena **podebljanim kurzivom** u lijevom stupcu. Izmjene su označene **podebljanim kurzivom** u obama stupcima. Novi tekst označen je **podebljanim kurzivom** u desnom stupcu.

U prvom i drugom retku zaglavlja svakog amandmana naznačen je predmetni odlomak iz nacrta akta koji se razmatra. Ako se amandman odnosi na postojeći akt koji se želi izmijeniti nacrtom akta, zaglavljje sadrži i treći redak u kojem se navodi postojeći akt te četvrti redak u kojem se navodi odredba akta na koju se izmjena odnosi.

Amandmani Parlamenta u obliku pročišćenog teksta

Novi dijelovi teksta označuju se **podebljanim kurzivom**. Brisani dijelovi teksta označuju se oznakom █ ili su precrtni. Izmjene se naznačuju tako da se novi tekst označi **podebljanim kurzivom**, a da se zamijenjeni tekst izbriše ili precrta.

Iznimno, izmjene stroga tehničke prirode koje unesu nadležne službe prilikom izrade konačnog teksta ne označuju se.

SADRŽAJ

	Stranica
NACRT ZAKONODAVNE REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	5
OBRAZLOŽENJE	17
POSTUPAK U NADLEŽNOM ODBORU	20
KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU	21

NACRT ZAKONODAVNE REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

**o Prijedlogu uredbe Vijeća o uspostavi programa pomoći za razgradnju nuklearnih postrojenja u pogledu nuklearne elektrane Ignalina u Litvi („program Ignalina“) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1369/2013
(COM(2018)0466 – C8-0394/2018 – 2018/0251(NLE))**

(Savjetovanje)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije Vijeću (COM(2018)0466),
 - uzimajući u obzir Akt o pristupanju iz 2003., a posebno članak 3. Protokola br. 4 uz taj akt,
 - uzimajući u obzir zahtjev za mišljenje koji je poslalo Vijeće (C8-0394/2018),
 - uzimajući u obzir članak 78.c Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za industriju, istraživanje i energetiku (A8-0413/2018),
1. prihvaća Prijedlog Komisije s izmjenama;
 2. poziva Komisiju da shodno tomu izmijeni svoj Prijedlog u skladu s člankom 293. stavkom 2. Ugovora o funkciranju Europske unije;
 3. poziva Vijeće da ga obavijesti ako se namjerava udaljiti od teksta koji je Parlament prihvatio;
 4. traži od Vijeća da se ponovno savjetuje s Parlamentom ako namjerava bitno izmijeniti Prijedlog Komisije;
 5. nalaže svojem predsjedniku da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću i Komisiji.

Amandman 1

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(1) U skladu s Protokolom br. 4 uz Akt o pristupanju iz 2003. o nuklearnoj elektrani Ignalina Litva se obvezala zatvoriti jedinicu 1 nuklearne elektrane Ignalina do 31. prosinca 2004., a jedinicu 2

(1) U skladu s Protokolom br. 4 uz Akt o pristupanju iz 2003. o nuklearnoj elektrani Ignalina Litva se obvezala zatvoriti jedinicu 1 nuklearne elektrane Ignalina do 31. prosinca 2004., a jedinicu 2

do 31. prosinca 2009., i zatim ih razgraditi.

do 31. prosinca 2009., i zatim ih razgraditi.
**Protokol br. 4 ostaje pravna osnova
programa Ignalina.**

¹ SL L 236, 23.9.2003, str. 944.

¹ SL L 236, 23.9.2003, str. 944.

Obrazloženje

Važno je naglasiti da odredbe Protokola 4. kao osnove programa i dalje ostaju na snazi.

Amandman 2

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 2.

Tekst koji je predložila Komisija

(2) U skladu s obvezama iz Akta o pristupanju i uz pomoć Unije Litva je isključila te dvije jedinice u zadanim rokovima i ostvarila znatan napredak **prema** njihovoj razgradnji. Potreban je daljnji rad kako bi se nastavilo smanjivanje razine radiološke opasnosti. Na temelju dostupnih procjena za razdoblje nakon 2020. potrebni su dodatni finansijski resursi za tu svrhu.

Izmjena

(2) U skladu s obvezama iz Akta o pristupanju i uz pomoć Unije Litva je isključila te dvije jedinice u zadanim rokovima i ostvarila znatan napredak **u** njihovoj razgradnji. Potreban je daljnji rad kako bi se nastavilo smanjivanje razine radiološke opasnosti. Na temelju dostupnih procjena *i planiranog datuma konačnog zatvaranja tijekom 2038.*, za razdoblje nakon 2020. potrebni su dodatni finansijski resursi za tu svrhu. **Kako bi se do 2038. dovršio plan stavljanja izvan pogona, morat će se premostiti finansijski manjak u iznosu od 1 548 milijuna EUR.**

Amandman 3

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 3.

Tekst koji je predložila Komisija

(3) Aktivnosti obuhvaćene ovom Uredbom trebale bi biti u skladu s primjenjivim pravom Unije i nacionalnim pravom. Razgradnja nuklearne elektrane obuhvaćena ovom Uredbom trebala bi se provesti u skladu sa zakonodavstvom o nuklearnoj sigurnosti, odnosno Direktivom Vijeća 2009/71/Euratom⁽¹⁾, i

Izmjena

(3) Aktivnosti obuhvaćene ovom Uredbom trebale bi biti u skladu s primjenjivim pravom Unije i nacionalnim pravom. Razgradnja nuklearne elektrane obuhvaćena ovom Uredbom trebala bi se provesti u skladu sa zakonodavstvom o nuklearnoj sigurnosti, odnosno Direktivom Vijeća 2009/71/Euratom⁽¹⁾, i

zakonodavstvom o gospodarenju otpadom, odnosno Direktivom Vijeća 2011/70/Euratom⁽²⁾. Konačnu odgovornost za nuklearnu sigurnost i sigurnost zbrinjavanja istrošenog goriva i radioaktivnog otpada snosi Litva.

zakonodavstvom o gospodarenju otpadom, odnosno Direktivom Vijeća 2011/70/Euratom⁽²⁾. Konačnu odgovornost za nuklearnu sigurnost i sigurnost zbrinjavanja istrošenog goriva i radioaktivnog otpada snosi Litva.

Međutim, Direktivom 2011/70/Euratom omogućuje se doprinos Unije širokom spektru projekata razgradnje, uključujući skladištenje i odlaganje istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada. Iako se u Direktivi 2011/70/Euratom navodi da troškove zbrinjavanja istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada snose oni koji su proizveli te materijale, ta se odredba ne može retroaktivno primjenjivati na Litvu, koja je zatvorila nuklearnu elektranu Ignalina prije donošenja te Direktive te stoga nije mogla akumulirati dovoljna sredstva za skladištenje i odlaganje istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada.

¹ Direktiva Vijeća 2009/71/Euratom od 25. lipnja 2009. o uspostavi okvira Zajednice za nuklearnu sigurnost nuklearnih postrojenja (SL L 172, 2.7.2009., str. 18.).

² Direktiva Vijeća 2011/70/Euratom od 19. srpnja 2011. o uspostavi okvira Zajednice za odgovorno i sigurno gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom (SL L 199, 2.8.2011., str. 48.).

¹ Direktiva Vijeća 2009/71/Euratom od 25. lipnja 2009. o uspostavi okvira Zajednice za nuklearnu sigurnost nuklearnih postrojenja (SL L 172, 2.7.2009., str. 18.).

² Council Directive 2011/70/Euratom of 19 July 2011 establishing a Community framework for the responsible and safe management of spent fuel and radioactive waste (OJ L 199, 2.8.2011, p. 48).

Obrazloženje

U uvodnoj izjavi 13. Direktive 2011/70/Euratom jasno se navodi da je Zajednica sudjelovala u pružanju finansijske potpore za različite aktivnosti razgradnje, uključujući gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom. Definicije „zbrinjavanja radioaktivnog otpada“ uključuju, među ostalim, skladištenje i odlaganje.

Amandman 4

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 4.

Tekst koji je predložila Komisija

(4) Priznajući da su preuranjeno gašenje i posljedična razgradnja nuklearne elektrane Ignalina s dva reaktora tipa RMBK snage 1 500 MW naslijedenih iz Sovjetskog Saveza bez presedana te da je to izuzetan finansijski teret za Litvu koji nije razmjeran veličini i gospodarskoj snazi te zemlje, u Protokolu br. 4 navodi se da će se pomoć Unije u okviru programa Ignalina nastaviti bez prekida i produljiti nakon 2006., odnosno za razdoblje sljedećih finansijskih perspektiva.

Izmjena

(4) Priznajući da su preuranjeno gašenje i posljedična razgradnja nuklearne elektrane Ignalina s dva reaktora tipa RMBK snage 1 500 MW (*moderirani grafitom, kanalnog tipa*), *sličnih onima koji su se koristili u Černobilu*, naslijedenih iz Sovjetskog Saveza bez presedana s *obzirom na to da nigdje u svijetu nema slučajeva demontiranja reaktora slične konstrukcije*, te da je to izuzetan finansijski teret za Litvu koji nije razmjeran veličini i gospodarskoj snazi te zemlje, u Protokolu br. 4 navodi se da će se pomoć Unije u okviru programa Ignalina nastaviti bez prekida i produljiti nakon 2006., odnosno za razdoblje sljedećih finansijskih perspektiva *do datuma konačnog zatvaranja koje je trenutno planirano za 2038.*

Amandman 5

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 10.

Tekst koji je predložila Komisija

(10) Programom bi isto tako trebalo osigurati širenje znanja stečenog na temelju programa u sve države članice, uz koordinaciju i sinergiju s drugim relevantnim programima Unije za aktivnosti razgradnje u Bugarskoj i Slovačkoj te u Komisijinu Zajedničkom istraživačkom centru *jer takve* mjere *donose* najveću dodanu vrijednost Unije.

Izmjena

(10) Programom bi isto tako trebalo osigurati širenje znanja stečenog na temelju programa u sve države članice, uz koordinaciju i sinergiju s drugim relevantnim programima Unije za aktivnosti razgradnje u Bugarskoj i Slovačkoj te u Komisijinu Zajedničkom istraživačkom centru. *Kako bi te* mjere *donijele* najveću dodanu vrijednost Unije, *sredstva za širenje znanja ne bi trebala biti dio sredstava za radove u okviru razgradnje, nego bi trebala potjecati iz drugih finansijskih izvora* Unije.

Amandman 6

**Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 11.**

Tekst koji je predložila Komisija

(11) Razgradnja nuklearne elektrane Ignalina trebala bi se provesti uz najbolje dostupno tehničko znanje i uz dužno poštovanje prirode i tehnoloških specifikacija jedinica koje se trebaju razgraditi, a kako bi se osigurale sigurnost i najveća moguća učinkovitost, uzimajući u obzir najbolju međunarodnu praksu.

Izmjena

(11) Razgradnja nuklearne elektrane Ignalina trebala bi se provesti uz najbolje dostupno tehničko znanje i uz dužno poštovanje prirode i tehnoloških specifikacija jedinica koje se trebaju razgraditi, a kako bi se osigurale sigurnost i najveća moguća učinkovitost, uzimajući u obzir najbolju međunarodnu praksu *i jamčeći kvalificiranom osoblju konkurentne plaće.*

Obrazloženje

Jedan od izazova u vezi s Ignalinom je taj što plaće često nisu privlačne stručnjacima koji se zbog toga zapošljavaju drugdje. To bi moglo utjecati na kvalitetu razgradnje.

Amandman 7

**Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 12.**

Tekst koji je predložila Komisija

(12) Komisija i Litva trebale bi osigurati djelotvorno praćenje i kontrolu razvoja postupka razgradnje nuklearnih postrojenja kako bi osigurale najveću dodanu vrijednost sredstava dodijeljenih na temelju ove Uredbe za Uniju, *iako konačnu odgovornost za razgradnju nuklearnih postrojenja snosi Litva.* To uključuje djelotvorno *mjerenje* napretka i rezultata te provedbu korektivnih mjera ako su potrebne.

Izmjena

(12) Komisija i Litva trebale bi osigurati djelotvorno praćenje i kontrolu razvoja postupka razgradnje nuklearnih postrojenja kako bi osigurale najveću dodanu vrijednost sredstava dodijeljenih na temelju ove Uredbe za Uniju. To uključuje djelotvorno *praćenje* napretka i rezultata te provedbu korektivnih mjera *zajedno s Litvom i Unijom,* ako su potrebne.

Amandman 8

**Prijedlog uredbe
Uvodna izjava 16.**

Tekst koji je predložila Komisija

(16) Program bi trebalo provesti uz zajedničko financiranje sredstvima Unije i Litve. U skladu s praksom sufinanciranja utvrđenom u prethodnim programima trebalo bi utvrditi **najviši** prag sufinanciranja Unije. Uzimajući u obzir **praksu iz usporedivih programa Unije i činjenicu da je gospodarstvo Litve ojačalo**, od početka programa razgradnje elektrane Ignalina do završetka provedbe aktivnosti financiranih na temelju ove Uredbe **stopa sufinanciranja sredstvima Unije** ne bi trebala biti viša od **80 %** prihvatljivih troškova. Ostatak sufinanciranja **trebao bi se pokriti** doprinosom Litve i iz izvora **koji nisu proračun** Unije, konkretno **doprinosima** međunarodnih finansijskih institucija i drugih donatora.

Izmjena

(16) Program bi trebalo provesti uz zajedničko financiranje sredstvima Unije i Litve. **Protokolom br. 4 uz Akt o pristupanju iz 2003. propisuje se da doprinos Unije u okviru programa Ignalina može za određene mjere iznositi do 100 % ukupnih rashoda.** U skladu s praksom sufinanciranja utvrđenom u prethodnim programima trebalo bi utvrditi prag sufinanciranja Unije. Uzimajući u obzir **zaključke iz izvješća Komisije iz 2018. o evaluaciji i provedbi programâ pomoći EU-a za razgradnju nuklearnih postrojenja u Bugarskoj, Slovačkoj i Litvi i političku obvezu** Litve **da s 14 % doprinese ukupnim troškovima razgradnje, stopu sufinanciranja sredstvima Unije**, od početka programa razgradnje elektrane Ignalina do završetka provedbe aktivnosti financiranih na temelju ove Uredbe ne bi trebala biti viša od **86 %** prihvatljivih troškova. Ostatak sufinanciranja **osigurava** se doprinosom Litve i iz **drugih** izvora, **ali ne iz proračuna** Unije. **Potrebno je uložiti napore da se pronađe financiranje iz drugih izvora**, konkretno **doprinosa** međunarodnih finansijskih institucija i drugih donatora.

Amandman 9

Prijedlog uredbe

Uvodna izjava 16.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(16a) Izvan područja primjene programa Ignalina, Litva je i dalje je u konačnici odgovorna za razvoj i ulaganje u regiji Ignalina, koja je obilježena niskim primanjima i najvišim stopama nezaposlenosti u zemlji, uglavnom zbog zatvaranja nuklearne elektrane Ignalina,

koja je bila najveći poslodavac u regiji.

Obrazloženje

Ne bi trebalo podcijeniti težinu socioekonomskih problema u regiji Ignalina te osobito u multietničkom gradu Visaginasu. To predstavlja velik finansijski i politički izazov za Litvu.

Amandman 10

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 19.

Tekst koji je predložila Komisija

(19) Program je obuhvaćen područjem primjene litavskog nacionalnog programa na temelju Direktive Vijeća 2011/70/Euratom.

Izmjena

(19) Program je obuhvaćen područjem primjene litavskog nacionalnog programa na temelju Direktive Vijeća 2011/70/Euratom *i može doprinijeti njegovoj provedbi ne dovodeći u pitanje ovu Direktivu.*

Amandman 11

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 23.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(23 a) Iz povjesnih razloga potpuno je opravdana finansijska potpora Unije za razgradnju nuklearnog reaktora Ignalina, ali se programom ne bi trebao postaviti preseđan za korištenje sredstava Unije pri razgradnji drugih nuklearnih reaktora. Etička obveza svake države članice trebala bi biti izbjegavanje stavljanja nepotrebnog tereta na buduće generacije zbog istrošenog goriva i radioaktivnog otpada, uključujući svaki radioaktivni otpad koji nastaje zbog razgradnje postojećih nuklearnih postrojenja. Nacionalne politike moraju se temeljiti na načelu „onečišćivač plaća“.

Obrazloženje

Uvodna izjava 24. Direktive Vijeća 2011/70/Euratom. Države članice moraju osigurati da

primarnu odgovornost za sigurnost postrojenja i/ili djelatnosti za gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom nositelj odobrenja, a istodobno imaju krajnju odgovornost za gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom nastalim na njihovu tlu. Članak 4. stavak 3. točka (e) Direktive Vijeća 2011/70/Euratom.

Amandman 12

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 23.b (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(23 b) U okviru Preporuke Komisije 2006/851/Euratom napominje se da bi u skladu s načelom „onečišćivač plaća“ nuklearni operater tijekom produktivnog života postrojenja trebao ostaviti sa strane odgovarajuća financijska sredstva za buduće troškove razgradnje.

Amandman 13

Prijedlog uredbe Članak 3. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

1. Opći je cilj programa pomoći Litvi u razgradnji nuklearne elektrane Ignalina, s posebnim naglaskom na upravljanju s tim povezanim pitanjima radiološke sigurnosti, *istodobno osiguravajući opsežno širenje time stečenog znanja o razgradnji nuklearnih postrojenja među svim državama članicama EU-a.*

1. Opći je cilj programa *na odgovarajući način* pomoći Litvi u *sigurnoj* razgradnji nuklearne elektrane Ignalina, s posebnim naglaskom na upravljanju s tim povezanim pitanjima radiološke sigurnosti, *uključujući jamčenje sigurnog skladištenja istrošenoga goriva.*

Amandman 14

Prijedlog uredbe Članak 3. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

2. **Posebni** je cilj programa provesti rastavljanje i dekontaminaciju opreme i osovina reaktora elektrane Ignalina u

2. **Glavni** je cilj programa provesti rastavljanje i dekontaminaciju opreme i osovina reaktora elektrane Ignalina u

skladu s planom razgradnje, nastaviti sa sigurnim zbrinjavanjem otpada nastalog tijekom razgradnje i otpada iz prošlosti *te širiti stečeno znanje među dionicima iz EU-a.*

skladu s planom razgradnje *te* nastaviti sa sigurnim zbrinjavanjem otpada nastalog tijekom razgradnje i otpada iz prošlosti.

Amandman 15

Prijedlog uredbe Članak 3. – stavak 2.a (novi)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

2.a Program također ima dodatni cilj da se osigura opsežno širenje stečenog znanja o razgradnji nuklearnih postrojenja u svim državama članicama. Dodatni cilj financira se iz programa finansijske pomoći za razgradnju nuklearnih postrojenja i zbrinjavanje radioaktivnog otpada (COM(2018)467).

Amandman 16

Prijedlog uredbe Članak 3. – stavak 3.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

3. Detaljan opis *posebnog* cilja utvrđen je u Prilogu I. *Komisija može provedbenim aktima izmijeniti Prilog I. u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 12. stavka 2.*

3. Detaljan opis *glavnog* cilja utvrđen je u Prilogu I.

Obrazloženje

Prilog I. bitan je dio Uredbe i stoga se ne bi trebao mijenjati nakon donošenja Uredbe.

Amandman 17

Prijedlog uredbe Članak 4. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

1. Financijska omotnica za provedbu programa za razdoblje 2021.–2027. iznosi **552 000 000 EUR** u tekućim cijenama.

Izmjena

1. Financijska omotnica za provedbu programa za razdoblje 2021. – 2027. iznosi **780 000 000 EUR** u tekućim cijenama **za provedbu glavnog cilja programa (aktivnosti razgradnje)**.

Amandman 18

Prijedlog uredbe

Članak 7. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Najviša stopa sufinanciranja sredstvima Unije primjenjiva u okviru programa **ne smije premašiti 80 %**. Preostali iznos financiranja osigurava se doprinosom Litve i drugih izvora, ali ne iz proračuna Unije.

Izmjena

Ukupna stopa sufinanciranja sredstvima Unije primjenjiva u okviru programa **iznosi 86 %**. Preostali iznos financiranja osigurava se doprinosom Litve i drugih izvora, ali ne iz proračuna Unije.

Amandman 19

Prijedlog uredbe

Prilog 1. – stavak 4.

Tekst koji je predložila Komisija

4. Ključni izazovi za radiološku sigurnost u razdoblju financiranja 2021.–2027. obrađuju se u okviru aktivnosti pod stavkama P.1, P.2 i P.4. Rastavljanje jezgri reaktora konkretno je obuhvaćeno stavkom P.2. **Manji se izazovi obrađuju u stavci P.3, dok se stavke P.0 i P.5 odnose na aktivnosti potpore razgradnji.**

Izmjena

4. Ključni izazovi za radiološku sigurnost u razdoblju financiranja 2021.–2027. obrađuju se u okviru aktivnosti pod stavkama P.1, P.2, **P.3** i P.4. Rastavljanje jezgri reaktora konkretno je obuhvaćeno stavkom P.2. Stavke P.0 i P.5 odnose na aktivnosti potpore razgradnji.

Obrazloženje

Sigurno postupanje s istrošenim nuklearnim gorivom i njegovo skladištenje ključno je pitanje nuklearne sigurnosti. Ne može ga se svrstati u kategoriju „manjih izazova“.

Amandman 20

Prijedlog uredbe

Prilog I. – stavak 5. – tablica 1. – stavka P.3

Tekst koji je predložila Komisija

TABLICA 1.

#	Stavka	Prioritet
P.3	Postupanje s istrošenim nuklearnim gorivom	II

Izmjena

TABLICA 1.

#	Stavka	Prioritet
P.3	Postupanje s istrošenim nuklearnim gorivom	I

Obrazloženje

Sigurno postupanje s istrošenim nuklearnim gorivom ključno je pitanje nuklearne sigurnosti. Ne može ga se svrstati u kategoriju „manjih izazova”.

Amandman 21

Prijedlog uredbe

Prilog 1. – stavak 7.

Tekst koji je predložila Komisija

7. ***Odlaganje*** istrošenog goriva i radioaktivnog otpada u dubokom geološkom odlagalištu nije obuhvaćeno područjem primjene programa ***te Litva to pitanje mora razraditi u svojem nacionalnom programu za gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom kako se zahtijeva Direktivom Vijeća 2011/70/Euratom.***

Izmjena

7. ***Iako odlaganje*** istrošenog goriva i radioaktivnog otpada u dubokom geološkom odlagalištu nije obuhvaćeno područjem primjene programa ***u razdoblju 2021. – 2027., Litva i Unija počet će pravodobno savjetovanje o mogućem uključivanju tih aktivnosti u područje primjene programa u okviru sljedećeg višegodišnjeg finansijskog okvira.***

Obrazloženje

Litva nije mogla akumulirati sredstva za konačno odlaganje istrošenog nuklearnog goriva zbog prijevremenog zatvaranja nuklearne elektrane Ignalina kao preduvjeta za članstvo u EU-u. Unija bi, iz solidarnosti s Litvom, trebala uključiti odlaganje istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada u područje primjene programa Ignalina u budućim višegodišnjim finansijskim okvirima kako bi se barem sufincirao sami početak tih izuzetno skupih radova, kao što su potraga za odgovarajućim odlagalištem, istraživanje i iskopavanje.

OBRAZLOŽENJE

Kontekst

Zatvaranje nuklearne elektrane Ignalina jedinstveni je izazov za europsku nuklearnu sigurnost, kako zbog veličine postrojenja tako i zbog tehničkih svojstava reaktora. Elektranom Ignalina upravljala su dva vodom hlađena reaktora RBMK 1500 iz sovjetske ere. Postrojenje je nametnuto Litvi za vrijeme sovjetske okupacije, a trebalo je opskrbljivati mnogo širu regiju. Zadatak zatvaranja postrojenja na siguran i učinkovit način pretežak je za zemlju te veličine i gospodarskog kapaciteta. Protokol br. 4 litavskog ugovora o pristupanju EU-u zahtijeva od Litve da prijevremeno zatvorí oba reaktora zbog ozbiljnih sigurnosnih problema. Reaktori slični onima iz Černobila moderirani su grafitom te im je nedostajala cjelovita struktura za zadržavanje. Zaključeno je da su reaktori nesigurni s obzirom na to da je njihova struktura suštinski manjkava. Unija se zatim obvezala pružiti znatnu pomoć programu razgradnje te pomoći Litvi u rješavanju izazova energetske sigurnosti.

Predložena Uredba

Izvjestiteljica pozdravlja predloženu Uredbu kao znak trajne predanosti Unije ovom projektu. Međutim, smatra da su potrebne važne prilagodbe, osobito u pogledu osiguravanja odgovarajućeg financiranja programa.

Zatražena sredstva

Izvjestiteljica poziva da se doprinos EU-a u sljedećem VFO-u poveća na 780 milijuna EUR. Svi su se relevantni sugovornici s kojima se izvjestiteljica sastala, od litavskih vladinih službenika, upravitelja nuklearnim elektranama i neovisnih stručnjaka do predstavnika Komisije i EBRD-a, složili oko tog iznosa, iako se raspravljalo o vremenskom okviru za dodijeljena sredstva. Naime, trenutačnim prijedlogom Komisije (za dodjelu iznosa od 552 milijuna EUR u razdoblju 2021. – 2027.) ne uzima se u obzir da će postupak razgradnje jedinice 2., koji će započeti 2026., trajati i nakon 2027., dok se prije početka radova mora prikupiti dovoljno sredstava za taj zadatak. U protivnom, nacionalni regulator neće moći odobriti početak rastavljanja reaktora jedinice 2.

Treba imati na umu da se program razgradnje Ignalina približava vrlo zahtjevnoj fazi – rastavljanju jezgre grafitnog reaktora iz jedinica 1 i 2. Riječ je o nepovratnom postupku. Aktivnosti rastavljanja i dekontaminacije moraju se provoditi uredno i bez prekida kako bi se sprječili rizici i radiološke opasnosti. Ako se ne zajamče dostatna sredstva, došlo bi do četverogodišnje obustave postupka razgradnje jedinice 2, što bi dovelo do velikog povećanja ukupnih troškova čitavog projekta i ugrožavanja nuklearne sigurnosti u Europi. Izgubila bi se kvalificirana radna snaga, a dovršetak razgradnje, trenutno predviđen za 2038., bio bi odgođen. Osim toga, obustava bi dovela do socioekonomске krize u ovoj već relativno

siromašnoj regiji Litve. To bi utjecalo i na ugled EU-a u Litvi, koja je odgovorno provela svoje obveze iz ugovora o pristupanju prijevremenim zatvaranjem nuklearne elektrane Ignalina te je aktivnosti razgradnje provela na primjereno način.

Potrebno je naglasiti da je, izvan područja primjene programa Ignalina, Litva i dalje u konačnici odgovorna za razvoj i ulaganje u regiji Ignalina, koja je obilježena niskim primanjima i najvišim stopama nezaposlenosti u zemlji, uglavnom zbog zatvaranja nuklearne elektrane Ignalina, koja je bila najveći poslodavac regije. To predstavlja ozbiljno opterećenje za zemlju. To je također politički osjetljivo pitanje jer u toj regiji, a posebno u gradu Visaginasu, u kojem se nalazi nuklearna elektrana, žive etničke manjine.

Izvjestiteljica također predlaže da se zajamči da, iako aktivnosti širenja znanja jesu važne, zbog njih ne dođe do preusmjeravanja prevelikog iznosa sredstava od glavnog cilja – sigurne i pravodobne razgradnje nuklearne elektrane. Širenje znanja dodatni je cilj (ne spominje se u Protokolu br. 4 kojim je uspostavljen program Ignalina), a njegovo financiranje nije uračunato u postojeći plan razgradnje. Stoga bi bilo primjerno uvesti zasebno financiranje za taj cilj kako bi se osiguralo da se sredstva ne preusmjere od radova povezanih s razgradnjom.

Stope sufinanciranja

Trenutačnim prijedlogom kojim se utvrđuje maksimalni prag stope sufinanciranja sredstvima EU-a u iznosu od 80 % uvodi se novi zahtjev koji nije u skladu s Protokolom br. 4 (kojim se predviđa 100 % financiranja sredstvima EU-a za određene mjere) ni s postojećom praksom (trenutačni omjer sufinanciranja EU-a i Litve iznosi približno 86 %-14 %). Usprkos tvrdnji da bi veći doprinos države članice mogao dovesti do veće uspješnosti, Komisijina procjena aktivnosti razgradnje u Litvi, Slovačkoj i Bugarskoj nije pronašla dokaze za takvu tvrdnju te je zaključeno da se program Ignalina u okviru tekuće prakse sufinanciranja učinkovito odvija i da se „ostvarene razine nacionalnih doprinosa smatraju prikladnima za održavanje odgovarajuće učinkovitosti”.

Od početka programa Litva je doprinijela izravnim aktivnostima razgradnje s otprilike 14 %. Međutim, s obzirom na to da određene povezane djelatnosti (kao što su fizička sigurnost i zaštita elektrane od požara) nisu obuhvaćene programom Ignalina, stvarni doprinos Litve još je veći. Prijedlog povećanja udjela Litve na 20 % predstavljao bi znatno financijsko opterećenje za Litvu te bi ga građani smatrali nepravednim, posebno s obzirom na to da Litva uredno izvršava svoje obveze u skladu s ugovorom o pristupanju. Postojeći omjer (86:14) optimalan je i mogao bi poslužiti kao smjernica za buduće projekte.

Još jedan argument za veći nacionalni doprinos, odnosno upućivanja na izvješće Revizorskog suda i na načelo „onečišćivač plaća”, ne može se primijeniti na Litvu jer joj je Sovjetski Savez nametnuo nuklearnu elektranu Ignalina i svrha joj je bila da opskrbljuje mnogo širu regiju. Litavski građani godinama su snosili i više troškove za električnu energiju zbog

prijevremenog zatvaranja nuklearne elektrane i potrebe za povećanjem uvoza energije.

Područje primjene programa

Trenutačnim prijedlogom Komisije isključeno je odlaganje istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada u dubok geološki rezervorij, a ključna zadaća skladištenja i zbrinjavanja istrošenoga goriva i otpada utvrđena je kao odgovornost Litve.

Izvjestiteljica vjeruje da bi u budućnosti, u budućem višegodišnjem finansijskom okviru (VFO), program Ignalina trebao pridonijeti i pripremi konačnog spremišta nuklearnog otpada. Direktivom Vijeća 2011/70/Euratom, na koju upućuje prijedlog, omogućuje se doprinos Unije širokom spektru projekata razgradnje, uključujući skladištenje i odlaganje istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada. U uvodnoj izjavi 13. te Direktive jasno se navodi da je Zajednica sudjelovala u pružanju finansijske potpore za različite aktivnosti razgradnje, uključujući gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom. Definicije „zbrinjavanja radioaktivnog otpada“ uključuju, među ostalim, skladištenje i odlaganje.

Iako se u Direktivi 2011/70/Euratom navodi da troškove zbrinjavanja istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada snose oni koji su proizveli te materijale, ta se odredba ne može retroaktivno primjenjivati na Litvu, koja je zatvorila nuklearnu elektranu Ignalina prije donošenja te Direktive te stoga nije mogla akumulirati dovoljna sredstva za skladištenje i odlaganje istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada.

POSTUPAK U NADLEŽNOM ODBORU

Naslov	Prijedlog uredbe Vijeća o uspostavi programa pomoći za razgradnju nuklearnih postrojenja u pogledu nuklearne elektrane Ignalina u Litvi (program Ignalina) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EU) br. 1369/2013
Referentni dokumenti	COM(2018)0466 – C8-0394/2018 – 2018/0251(NLE)
Datum savjetovanja / zahtjeva za odobrenje	23.8.2018
Nadležni odbor Datum objave na plenarnoj sjednici	ITRE 10.9.2018
Odbori koji daju mišljenje Datum objave na plenarnoj sjednici	BUDG 10.9.2018
Odbori koji nisu dali mišljenje Datum odluke	BUDG 13.9.2018
Izvjestitelji Datum imenovanja	Rebecca Harms 30.8.2018
Razmatranje u odboru	8.10.2018 5.11.2018
Datum usvajanja	21.11.2018
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0: 61 2 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Zigmantas Balčytis, Bendt Bendtsen, Xabier Benito Ziluaga, David Borrelli, Jonathan Bullock, Cristian-Silviu Bușoi, Jerzy Buzek, Edward Czesak, Jakop Dalunde, Christian Ehler, Fredrick Federley, Ashley Fox, Adam Gierek, Igor Grăzin, Theresa Griffin, András Gyürk, Rebecca Harms, Barbara Kappel, Krišjānis Kariņš, Jaromír Kohlíček, Peter Kouroumbashev, Zdzisław Krasnodębski, Miapetra Kumpula-Natri, Christelle Lechevalier, Janusz Lewandowski, Paloma López Bermejo, Edouard Martin, Tilly Metz, Angelika Mlinar, Csaba Molnár, Nadine Morano, Dan Nica, Angelika Niebler, Morten Helveg Petersen, Miroslav Poche, Carolina Punset, Paul Rübig, Massimiliano Salini, Algirdas Saudargas, Neoklis Sylikiotis, Dario Tamburano, Patrizia Toia, Evžen Tošenovský, Vladimir Urutchev, Kathleen Van Brempt, Henna Virkkunen, Lieve Wierinck, Hermann Winkler, Anna Záboršká, Flavio Zanonato, Carlos Zorrinho
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Amjad Bashir, Soledad Cabezón Ruiz, Françoise Grossetête, Werner Langen, Olle Ludvigsson, Marian-Jean Marinescu, Clare Moody, Dennis Radtke, Davor Škrlec
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 200. st. 2.	Michael Detjen, Bolesław G. Piecha, Bronis Ropé
Datum podnošenja	29.11.2018

KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU

61	+
ALDE	Fredrick Federley, Igor Gräzin, Angelika Mlinar, Morten Helveg Petersen, Carolina Punset, Lieve Wierinck
ECR	Amjad Bashir, Edward Czesak, Ashley Fox, Zdzisław Krasnodębski, Bolesław G. Piecha, Evžen Tošenovský
EFDD	Dario Tamburrano
ENF	Christelle Lechevalier
GUE/NGL	Xabier Benito Ziluaga, Jaromír Kohlíček, Paloma López Bermejo, Neoklis Sylikiotis
NI	David Borrelli
PPE	Bendt Bendtsen, Cristian-Silviu Bușoi, Jerzy Buzek, Christian Ehler, Françoise Grossetête, András Gyürk, Krišjānis Kariņš, Werner Langen, Janusz Lewandowski, Marian-Jean Marinescu, Nadine Morano, Angelika Niebler, Dennis Radtke, Paul Rübig, Massimiliano Salini, Algirdas Saudargas, Vladimir Urutchev, Henna Virkkunen, Hermann Winkler, Anna Záborská
S&D	Zigmantas Balčytis, Soledad Cabezón Ruiz, Michael Detjen, Adam Gierek, Theresa Griffin, Peter Kouroumbashev, Miapetra Kumpula-Natri, Olle Ludvigsson, Edouard Martin, Csaba Molnár, Clare Moody, Dan Nica, Miroslav Poche, Patrizia Toia, Kathleen Van Brempt, Flavio Zanonato, Carlos Zorrinho
VERTS/ALE	Jakop Dalunde, Rebecca Harms, Tilly Metz, Bronis Ropé, Davor Škrlec

2	-
EFDD	Jonathan Bullock
ENF	Barbara Kappel

0	0

Korišteni znakovi:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržani